

Justitiedepartementet
ju.registrator@regeringskansliet.se

Remiss om polisiär beredskap i fred, kris och krig, SOU 2025:57.

Er beteckning: Ju2025/01154 SOU 2025:57

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Blekinge (LstK) välkomnar betänkandet *Polisens beredskap* vilket främst syftar till att stärka Polismyndighetens och Säkerhetspolisens förmåga att fullgöra sina uppgifter i fred, kris och krig samt att säkerställa rättsliga och operativa förutsättningar för en fungerande polisiär beredskap inom totalförsvaret.

Betänkandet, utredningen, är mycket omfattande och gedigen då det nämner och berör flera myndigheter, aspekter och uppdrag. Generellt berörs inte LstK särskilt av de förslag man ämnar genomföra.

Att man föreslår att koppla bort LstK ifrån samordningen *Förordningen (1979:1091) om gränsövervakningen i krig m.m.* och föra över samordningsansvaret till Länsstyrelsen i Skåne län (LstM), i egenskap av civilområdesansvarig länsstyrelse, torde vara lämpligt mot bakgrunden av att Polismyndigheten numera är en nationell myndighet. Det kan därför vara av godo att minska Polismyndighetens samordningsansvar till endast sex länsstyrelser snarare än 21. LstK anser dock att de remissvar som kan inkomma från de civilområdesansvariga länsstyrelserna bör väga tyngre rörande *Förordningen (1979:1091) om gränsövervakningen i krig m.m.* än LstKs svar.

Avsnitt 6.9.3, Säkerhetspolisen ska få besluta om att alternativa ledningsplatser tillfälligt ska vara skyddsobjekt

LstK tillstyrker förslaget om att låta Säkerhetspolisen ges rätt att besluta i fråga om tillfälliga skyddsobjekt avseende sådana byggnader, andra anläggningar och områden som anges i 4 § 4 skyddslagen och som används eller är avsedda för polisverksamhet om högst nittio dagar. Detta förslag skulle medföra att Säkerhetspolisen kan få ett snabbt beslut utan att myndigheten först måste vända sig till länsstyrelsen. LstK delar även utredarnas resonemang och mening beträffande att det inte skulle medföra någon inskränkning av enskildas rörelsefrihet.

Avsnitt 9.10.3 – 9.10.4 Myndigheter som bör ingå i ett framtida system resp. förstärkning bör ske genom stärkt samverkan.

LstK tillstyrker de förslag som presenteras beträffande den roll som länsstyrelsen ska ha inom den samordnade gränsövervakningen. Då länsstyrelsen är den högsta civila totalförsvarsmyndighet inom länet och har ett geografiskt områdesansvar så är det ytterst nödvändigt med god samverkanskapacitet med Polisen, Försvarsmakten och Tullverket i gränsövervakningsverksamheten så att arbetet sker samordnat och effektivt men även för att kunna bidra med kompetens inom samverkan/samordning. LstK anser vidare att en författningsreglerad samverkansstruktur kan bidra till en tydlighet i förväntningar, behov och ansvar för berörda myndigheter och att de samverkande myndigheterna även ska samråda med de civilområdesansvariga länsstyrelserna.

Avsnitt 10.4.4, Bedömda kostnader till följd av stärkt samverkan i gränskontrollverksamheter vid höjd beredskap.

LstK tillstyrker att kostnadskonsekvenser bedöms som hanterbara men vill framhålla att anpassning av ny lagstiftning och flera av de föreslagna förändringarna förutsätter ett långsiktigt resurstillskott för att inte riskera att genomförandet blir ineffektivt eller ojämnt mellan län.

Allmänna synpunkter

LstK tillstyrker att den frågeställningen utredningen funnit, men som ligger utanför utredarens uppdrag, gällande skyddsvakters folkrättsliga ställning bör analyseras framgent. LstK anser att det föreligger en risk att sammanblanda uppgifter med folkrättslig status. En polisman och en skyddsvakt kan alltså genomföra samma uppgifter men ha olika folkrättsliga status vilket torde vara förvirrande utifrån Genevekonventionens syfte.

En stor del av Sveriges åtaganden i Genevekonventionen bör vara att deklarerat vilka som är kombattanter/krigsmän och inte sammanblanda roller med status på detta vis. De "militära skyddsvakter" som får nyttjas av Försvarsmakten bör betraktas som kombattanter, givet att de är militär personal som får bevaka det militära försvarets anläggningar och objekt. Det bör alltså ske en separation mellan militära skyddsobjekt (*Skyddsförordning (2010:523) 2 §*) och civila skyddsobjekt (*Skyddsförordningen (2010:523) 3 §*) och de vakter som bevakar dessa.

Då utredningen inte fått till uppgift att utreda *Skyddslag (2010:305)* kan det tyckas otjänligt att komplettera med denna åsikt men det vore ändå bra att Regeringskansliet känner till den problematik som föreligger.

Innebörden av att skyddsvakter bedöms vara kombattanter/krigsmän får till följd att skyddsobjekt som tillhör civilförsvaret, exempelvis brandstationer, kommunhus, reningsverk etc. kan komma att bevakas av personal som är kombattanter/krigsmän och därmed legitima mål för en motståndare i krigstillstånd. Detta är inte önskvärt. Det föreligger även en viss problematik i att Försvarsmakten till en del nyttjar vaktbolag för att tillhandahålla skyddsvakter på sina anläggningar. Dessa vakter bör rimligtvis inte betraktas som kombattanter.

Anledningen till att det ser ut som det gör kan naturligtvis LstK bara spekulera kring men man kan ju anta att det har att göra med den

historiska progressionen av vad en skyddsvakt är eller har varit. Historiskt sett är det en polisiär uppgift att skydda rikets anläggningar och verksamheter mot brott såsom spioneri, sabotage etc.

Den situation som nu uppstår med denna sammanblandning av skyddsvakters folkrättsliga status, innebär att vi kan nyttja kombattanter/krigsmän för skydd av samhällsviktig verksamhet med stöd av *Skyddslagen (2010:305)*, när vi exempelvis väljer att med 4 § *sjätte punkten* beslutar att en brandstation för "*ledning och samordning av civil verksamhet vid höjd beredskap*" (civilförsvarsverksamhet) kan vara skyddsobjekt. Det leder till att en antagonist kan betrakta brandstationen som ett militärt mål när vi omger den med kombattanter/krigsmän. Detta betraktar LstK som mycket olyckligt och problematiskt.

När man nu i denna utredning tar bort de sista kvarvarande möjligheterna för poliser att vara kombattanter/krigsmän bör man genomföra en separation av skyddsvakternas folkrättsliga status.

Problemet skulle kunna avhjälpas genom att man i *Totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12)* 3 § *andra punkten* ersätter:

- De som tjänstgör som skyddsvakter enligt *skyddslagen (2010:305)*.

Med exempelvis:

- De som tjänstgör som skyddsvakter enligt *skyddslagen (2010:305)* förordnade av Försvarsmakten, vid av Försvarsmakten, beslutade skyddsobjekt.

Detta skulle lösa och möjliggöra nyttjande av civilpliktiga för skyddsvaktsuppdrag i enlighet med *Lag (1994:1809)* om totalförsvarspikt 1 kap. §6 där lydelsen:

- Civilplikten skall fullgöras i de verksamheter inom totalförsvaret som regeringen föreskriver.

Civilplikten får inte omfatta annan verksamhet som är förenad med egentliga stridsuppgifter än ordnings- eller bevakningsuppgifter.

Förändringar behöver även göras i *Brottsbalk (1962:700) 21 kap. 3 §* och *Lag (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. § 2* för att reflektera det föreslagna ställningstagandet ovan.

Vidare bör man ensa sin nomenklatur rörande *kombattanter/krigsmän* då termerna används i olika författningstexter för att definiera samma sorts person. När man ändå gör en översyn och ändringar i författningar kan man även enas om detta.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-224 00 00 eller via e-post blekinge@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 3154-2025 i ämnesraden för e-post.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Ulrica Messing med handläggare Mikael Kjellsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Peter Ryman försvarsdirektör medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.